

Vanja Vravnik,
OŠ Franja Goloba
Prevalje

Razširjeni program na daljavo

Extended Curriculum During Distance Education

IZVLEČEK: Osnovna šola Franja Goloba Prevalje je ena izmed 19 šol v Sloveniji, ki že od leta 2018 sodeluje v celotnem programu poskusa »Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli«, ki ga izvaja Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Razširjeni program (RaP) je bil v času pouka na daljavo postavljen pred dodaten izziv. Na OŠ Franja Goloba Prevalje so se tega izziva lotili zelo resno in učencem ponudili pester program razširjenega programa tudi na daljavo. V članku so predstavljeni nekateri primeri tega.

Ključne besede: razširjeni program, področja razširjenega programa, dejavnosti razširjenega programa, pouk na daljavo, prosti čas

Abstract: The Franjo Golob Prevalje Primary School is one of the nineteen Slovenian schools participating in the entire scheme of the National Education Institute's pilot project Implementing Foreign Languages in the Compulsory Curriculum and Piloting the Extended Curriculum in Primary Schools since 2018. The challenge was even more difficult during distance education. The Franjo Golob Prevalje Primary School responded to the task very seriously and provided a diversified extended programme to students at that critical time. This article introduces several such activities.

Keywords: extended curriculum, extended curriculum areas, extended curriculum activities, distant education, leisure

Razširjeni program v poskusu

Razširjeni program ali kratko rečeno RaP ponuja različne vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki smiselno dopolnjujejo obvezni program osnovne šole in prispevajo h kakovostnemu preživljanju prostega časa učenk in učencev. Cilji izhajajo iz prizadevanj za skladen razvoj znanja in kompetenc, ki bodo nujne za vključitev v kakovostno življenje v 21. stoletju (Razširjeni program osnovne šole, 2018, 6). Učenci izbirajo dejavnosti razširjenega programa avtonomno in skladno z lastnimi interesi in cilji. Med ponujenimi dejavnostmi so tudi vsebine neobveznih izbirnih predmetov (tuji jezik, umetnost, računalništvo, šport, tehnika).

»Temeljni namen razširjenega programa osnovne šole je vsem učencem in učenkam omogočiti zdrav in celosten osebni razvoj, ki sledi njihovim individualnim zmožnostim, interesom, talentom in potrebam, ob smiselnem upoštevanju individualnih aspiracij in pričakovanj.« (Razširjeni program osnovne šole, 2018, 6). Dejavnosti razširjenega programa predstavljajo nadgradnjo in dopolnitev obveznega programa osnovne šole in prispevajo h kakovostnejšemu preživljanju prostega časa otrok v šoli.

Dejavnosti RaP so razdeljena na **tri področja razširjenega programa (prav tam):**

- I. GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO PSIHIČNO IN FIZIČNO POČUTJE
- II. KULTURA IN TRADICIJA
- III. VSEBINE IZ ŽIVLJENJA IN DELA OSNOVNE ŠOLE

Na Osnovni šoli Franja Goloba izvajamo Razširjen program v celotnem obsegu, kar pomeni, da ponujamo učencem dejavnosti iz vseh treh vsebinskih področij.

Razširjeni program na daljavo v času zaprtja šol

V izrednih razmerah, ko smo se po celem svetu borili proti virusu covid-19 in so bile nekaj časa zaprte tudi šole, smo se morali prilagoditi drugačnim okoliščinam učenja in poučevanja na daljavo. Na OŠ Franja Goloba Prevalje je pouk na daljavo stekel preko spletnih učilnic, imeli pa smo tudi pouk v živo preko spletne aplikacije ZOOM.

Tukaj je nastopil razširjen program, in sicer tisti del, ki v šoli predstavlja dejavnosti, ki jih ponujamo pred, med ali po zaključku obveznega programa. Učitelji aktiva RaP smo učencem vsak teden posebej pripravili Program dela na daljavo – RaP, ki smo ga objavili na spletni strani šole. Program ni bil obvezujoč in ni bilo mišljeno, da otroke še dodatno obremenimo z delom, ampak so imeli na izbiro, ali se bodo česa lotili ali ne. V času zaprtih šol je nastala tudi nova spletna stran samo za RaP na OŠ Franja Goloba Prevalje (<http://osprevaljerap.splet.arnes.si/>), kjer smo objavljali vse nadaljnje programe in druge dejavnosti.

Dejavnosti razširjenega programa v času pouka na daljavo

V nadaljevanju bom predstavila nekaj primerov dejavnosti iz RaP programa na daljavo za učence razrednega pouka.

A) PODROČJE: GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO PSIHIČNO IN FIZIČNO POČUTJE

Sklop: Hrana in prehranjevanje

Glavni cilj tega sklopa je preprečevanje negativnih trendov prehranjevanja (hitra hrana, premalo sadja in zelenjave v vsakdanjih obrokih, preveč sladkorja v živilih ...), ozaveščanje otrok in mladostnikov o zdravih

obrokih ter pripravi hrane za ohranjanje zdravja in dobrega počutja.

Vsebina: Kultura prehranjevanja

Učencem smo ponudili vprašalnik s trditvami, s katerim smo jih želeli spodbuditi k razmišljanju o redni higieni rok v času covida-19. Predstavljamo nabor trditev.

DRŽI / NE DRŽI:

Preberi spodnje trditve, ki se nanašajo na obnašanje za mizo in za vsako posebej povej, ali zapisano drži ali ne.

1. K mizi pridemo vedno z umitimi rokami in obrazom.
2. Vedno vzamemo poln krožnik hrane, četudi je na koncu ne pojemo.
3. Hrano hitro pojemo, da lahko čim prej zapustimo mizo.
4. Med obrokom kulturno jemo in pijemo, ne govorimo s polnimi usti.
5. Jedilnega pribora pri obrokih ne uporabljamo, saj imamo čiste roke.
6. Na stolu sedimo vzravnan, z nogami na tleh.
7. Med obrokom se lahko nekulturno vedemo (vrtamo po nosu, rigamo...).
8. Po kosilu pustimo umazano posodo na mizi, saj jo bo nekdo že pospravil.

Ob zaključku smo učencem predstavili rezultate vprašalnika in se o njih pogovorili.

Vsebina: Higiena

Ker je zelo pomembno, da si v času krize covida-19 zelo pogosto umivamo roke z milom, je tvoja naloga, da si izbereš dva dni v tednu in si zabeležiš vsakič, ko si umiješ roke. Na koncu dneva te bo številka mogoče presenetila.

Preglednica 1: Prikaz števila umivanja rok.

	Število umivanja rok	Skupaj
1. dan:		
2. dan:		

Navodilo za izpolnjevanje preglednice: V prvi stolpec vpiši dan. V drugem stolpcu delaj črtice za vsako umivanje rok. V tretjem stolpcu napiši skupno število umivanja rok v enem dnevu.

Vsebina: Prepoznavanje zdravih živil

Učenci ozaveščajo svoje razumevanje zdrave in uravnotežene hrane v vsakdanjih obrokih, predstavijo svoja stališča in mnenja in jih znajo zagovarjati.

KVIZ O ZDRAVI PREHRANI:

Preveri svoje znanje in odgovori na spodnja vprašanja.

- Zakaj se moramo zdravo prehranjevati?
 - zaradi hitre rasti in razvoja naših možganov
 - da bomo lahko v šoli in doma imeli več energije za nagajanje
- Kakšen okus ima limona?
 - kisel
 - sladek
- Vsak dan moramo pojesti
 - samo kosilo in večerjo
 - zajtrk, dopoldansko malico, kosilo, popoldansko malico in večerjo
- Kako pogosto moramo jesti sadje in zelenjavo?
 - enkrat tedensko
 - čisto vsak dan
- Ali je hamburger zdravo kosilo?
 - da
 - ne
- Kakšen okus ima jagoda?
 - grenek
 - sladek
- Če se zdravo prehranjujemo, smo _____.
 - pogosto bolni
 - redkokdaj bolni
- Kaj je bolj zdravo?
 - sadje in zelenjava
 - špageti in meso

vsakdanje navade za dobro počutje, sproščanje in umiritev v naravi, ki jih lahko dopolnijo z različnimi dihalnimi vajami in tehnikami za sproščanje.

Skupaj s starši se odpravite na sprehod v naravo. Preden se odpraviš na sprehod, naredi nekaj gimnastičnih vaj (kroženje z glavo, kroženje z rokami naprej in nazaj, bočni zamahi, predkloni in zaklони, kroženje z boki, zamahi z nogami naprej in nazaj).

V naravo se odpravi le s svojimi najbližjimi. Ne družijo se s prijatelji.

Vsebina: Gibanje za boljšo gibalno učinkovitost

Učenec ob dejavnosti podajanje in lovljenje žoge uri osnovne vzorce za usvajanje raznolikega športnega znanja, s spodbujanjem igrivosti in sodelovanjem.

- ➔ **OGREVANJE:** Najprej se moraš primerno ogreti z različnimi gimnastičnimi vajami (kroženje z glavo, kroženje z rokami naprej in nazaj, bočni zamahi, predkloni in zaklони, kroženje z boki, zamahi z nogami naprej in nazaj). V gimnastične vaje lahko vključiš tudi žogo, če je to možno.
- ➔ Nato potrebuješ nekoga, s katerim si boš podajal žogo. To naj bo eden tvojih bližnji (mama, oče, sestra ali brat). Ne družijo se s prijatelji.
- ➔ **1. NALOGA:** Podajajta si žogo. Žogo lovita z obema rokama. Na začetku stojta tri korake narazen. Če lovalec žoge ne ujame, oba ostaneta na svojem mestu, če pa jo ujame, oba stopita korak nazaj.
- ➔ **2. NALOGA:** Podajajta si žogo. Kdor žoge ne ujame, mora stati na eni nogi. Če pri naslednji podaji žoge ujame, je rešen. Če pa ponovno zgreši, mora počepniti, poklekati in končno sesti na tla. Kdo na koncu igre še stoji na obeh nogah?

Sklop: Gibanje

Namen sklopa je, da učencem poleg rednih ur športa ponudimo dodatne možnosti za strokovno vodeno, dovolj intenzivno, kakovostno strukturirano in redno športno dejavnost, ki bo pomagala k nevtralizaciji negativnih učinkov sodobnega načina življenja in nezdravih navad (Razširjeni program OŠ, 2018, 14)

Vsebina: Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitvev

Sprehod skupaj s starši je usmerjen v medgeneracijsko povezovanje za namene gibanja. Učenci razvijajo

B) PODROČJE: KULTURA IN TRADICIJA

Sklop: Kultura, umetnost in dediščina

S tem sklopom želimo pri učencih spodbujati pozitiven odnos do kulture in umetnosti, naravne in kulturne dediščine.

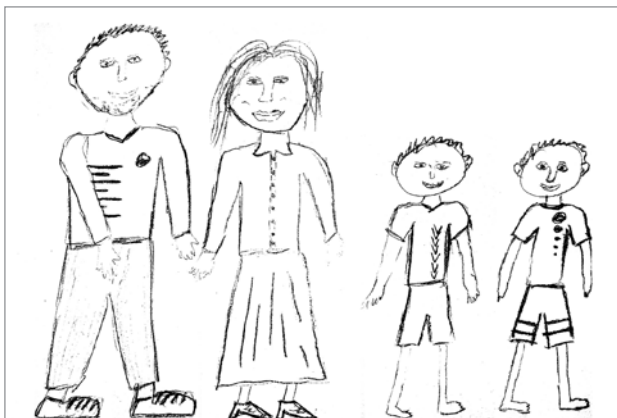
Vsebina: Kulturno-umetnostna vzgoja

Učenci so v sklopu te vsebine risali družinske člane z ogljem ali svinčnikom.

Potrebujemo: črno oglje /svinčnik, bel risalni list.

Postopek: Na navaden risalni list poskušaj s črnim ogljem oz. s svinčnikom narisati portrete svojih družinskih članov. Pri risanju bodi pozoren na obliko obraza, nosu, oči. Seveda ne pozabi narisati tudi sebe.

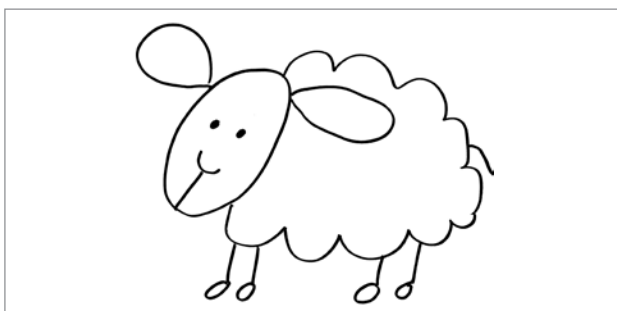

Slika 1: Primer risbe s svinčnikom.

Pri igri Kaj bomo risali? gre za sproščanje, zabavo ob sprejemanju zaznav, ki nam jih posredujejo drugi.

Potrebujemo: 2 bela lista, 2 flomastra, očeta/mamo/brata/sestro.

Postopek: List prisloni na steno, vzemi flomaster in počakaj. Oče/mama/brat/sestra naj nasloni list na tvoj hrbet in s flomastrom začne risati preprosto risbo na list. Po vsaki potezi s flomastrom naj počaka, da ti narišeš enako potezo (tisto, kar čutiš na hrbtu) na svoj list. Risba naj bo čimbolj preprosta. Na koncu primerjajta obe risbi.

Slika 2: Primer preproste risbe.

Sklop: Kultura sobivanja

Namen sklopa je razumevanje sebe, razvijanje oblikovanja odnosov z drugimi in sposobnosti sodelovanja.

Vsebina: Socialno učenje

Učenci so dobili navodila za izdelavo namizne igre in jo ponudili v igro svojim družinskim članom.

Potrebujemo: papir ali karton, pisalo – flomaster, barvice, šablono, različne zamaške ali različne barvne lego kocke za figurice, igralno kocko.

Navodilo za pripravo: Na papir oz. karton s pomočjo šablone nariši polja za igro. Lahko narediš čisto poljubno razporeditev polj. Polja nato ustrezno pobarvaj ali označi. Iz lego kock sestavi svoje figurice.

Pravila igre: Začne najmlajši igralec in igra poteka v smeri urnega kazalca. Igralec vrže kocko in se premakne naprej za toliko mest kot je pik na kocki.

Družinske člane so vključili še v igro pantomima.

Potrebujemo: listke, na katere nalepite, narišete ali pa napišete imena različnih živali, predmetov, poklicev, vrečko.

Pravila igre: V vrečki so prepognjeni listki, na katerih so narisane različne živali, predmeti, predstavljeni različni poklici... Izberete lahko po svoji želji. Igralec, ki je na vrsti, izvleče listek. Nato skuša s pantomimo ponazoriti, kaj je narisano na listku. Pri igri ne smeš uporabljati glasu.

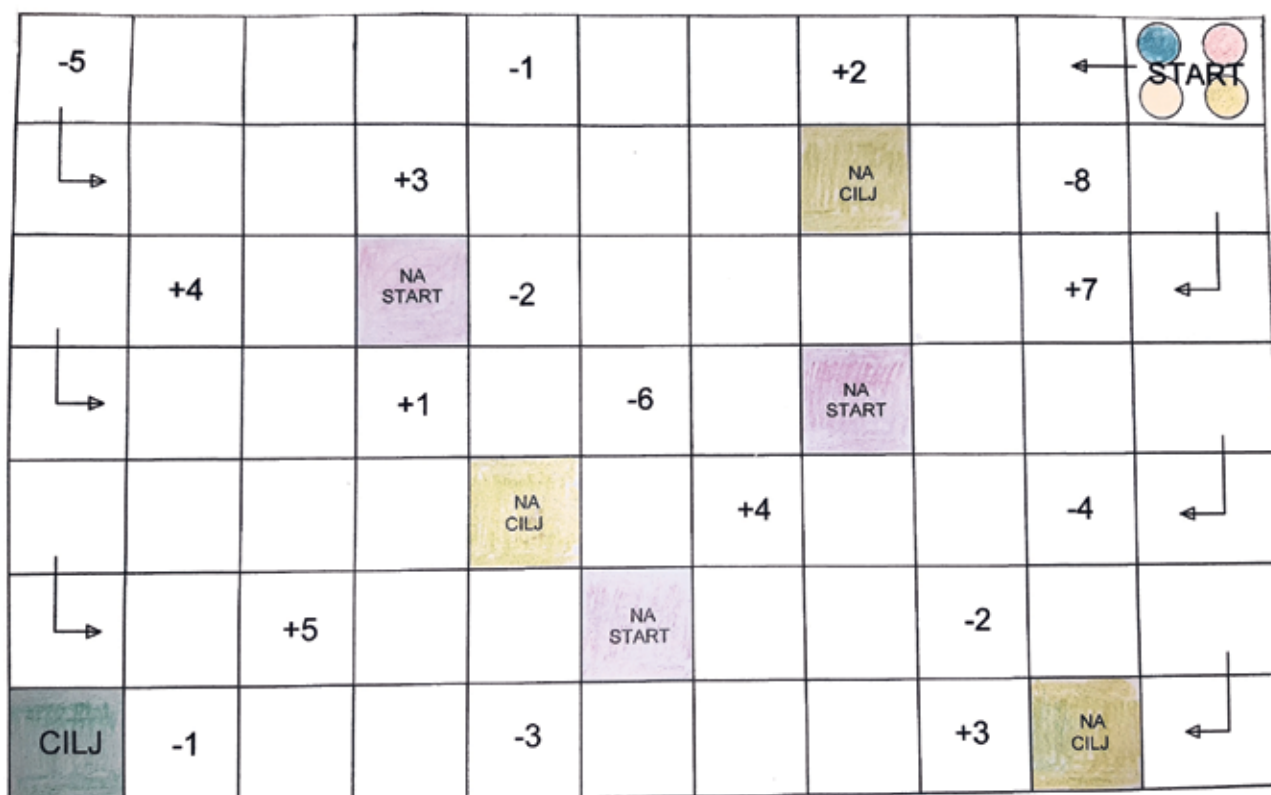
C) PODROČJE: VSEBINE IZ ŽIVLJENJA IN DELA OSNOVNE ŠOLE

Sklop: Samostojno in sodelovalno učenje

Sklop je namenjen širjenju in poglobljanju znanja, utrjevanju strategij in veščin učenja, razvijanju učnih navad, razvijanju zmožnosti samouravnavanja procesov učenja ter prevzemanju odgovornosti (Razširjeni program OŠ, 2018, 43).

Vsebina: Učenje za uspešno opravljanje šolskih in domačih nalog

Z dejavnostjo Risanje po navodilu in sudoku navajamo učence na dejavnosti, ki so povezane s procesi igre, ter podpora pri opravljanju učnih obveznosti.

Slika 3: Doma narejena namizna igra..

Pozorno preberi navodila, nato na prazen list riši po navodilu. Prvošolčkom naj navodila preberejo starši oz. starejši brat/sestrica.

Navodilo:

1. V spodnjem levem kotu stoji visoko drevo z veliko zeleno krošnjo.
2. V zgornjem desnem kotu sije sonce.
3. Desno od drevesa se z žogo igrajo dve deklici in en fant.
4. Nad krošnjo letijo trije majhni rjavi ptiči in dva velika pisana metulja.

	2	3	
1			4
2			3
	1	4	

Slika 4: Sudoku. 2x2

5				8	6			1
		2	7		1	6		
	7	1				2	5	
9	1			2			7	
3			1	4	5			6
	6			9			2	4
	5	3				4	6	
		8	9		3	5		

Slika 5: Sudoku. 3x3

Sklop: Igra in samostojno načrtovanje prostega časa

Poudarek tega sklopa je zlasti v 1. razredu. Temelj je otroška igra, ki jo opredeljujemo kot dejavnost, za katero je otrok notranje motiviran, je odprta, za

otroka sproščujoča in podpira njegovo svobodo ter ustvarjalnost.

V tem sklopu sta bili med drugim učenem ponujena igra Potapljanje ladjic in Ristanc.

Če imaš brata ali sestro, lahko z njim/njo tekmuješ v potapljanju ladjic. Sicer pa lahko k igri povabiš tudi starša ali katerega drugega družinskega člana.

Potrebujemo: Vsak igralec/ka potrebuje pisalo in dva lista papirja. Na vsakega nariši mrežo v velikosti 64 polj (8×8). Na zgornjo stranico mreže zapiši črke, na levo pa števila.

Na eno izmed svojih mrež razporedi svojih 5 ladjic: letalonosilka (5 polj), bojna ladja (4 polja), podmornica (3 polja), 2 rušilca (velikost vsakega 2 polji).

Predlagamo, da jih na mreži označiš s prvo črko imena ladjice. Drugo mrežo pa shraniš za označevanje ladjic nasprotnika/ce.

Pravila igre: Igra poteka tako, da se s sotekmovalcem/ko izmenjujeta pri ciljanju ladjic. Ko nasprotniku/ci poveš določeno polje (na primer: 2C), ti mora povedati, ali je na tem polju ladjica ali ne. Če je na polju ladjica, si pravilno uganil/a, kar pomeni zadetek. Nasprotnik/ca ti mora povedati tudi, katera ladjica je bila zadeta. Zadetke in napačna ugibanja (da boš vedel/a, katera polja si že preveril/a) si beleži na mreži, ki si jo prihranil/a za označevanje ladjic sotekmovalca/ke. Predlagamo, da si zadetke označuješ s prvimi črkami imen ladjic, napačna ugibanja pa s križci. Zmaga tisti igralec/ka, ki prvi/a potopi vse nasprotnikove/čine ladjice.

Potrebujemo: kredo, vsak igralec svoj kamenček.

Priprava igre: na asfalt s kredo narišemo kvadrate v obliki letala (en enojni, en dvojni, en enojni, en dvojni ... in na vrhu še en v obliki polkroga) in vanje napišemo številke do 10.

Pravila igre: kamenček vržemo v prvi kvadrata in skačemo po oštevilčenih kvadratih po eni v enojnih in dveh nogah v dvojnih kvadratih. V polkrogu na vrhu se lahko spočijemo in se na enak način vrnemo na izhodišče, vmes pa pobereмо svoj kamenček. Tako nadaljujemo po naslednjih številkah. Če kamenčka ne vržemo v pravi kvadrat ali se med skakanjem prevrnemo ali v enojnem kvadratu stopimo na tla tudi z drugo nogo, je na vrsti drug igralec. Zmaga igralec, ki uspešno zaključi z desetico.

Sklep

V prispevku predstavljene dejavnosti smo vsak teden objavili v *Programu dela na daljavo – RaP*. Od učencev smo dobili kar nekaj lepih in zanimivih povratnih informacij. Pošiljali so nam slike izdelkov, kako ustvarjajo in se zabavajo v družinskem krogu. Videli smo lahko nasmejane in zadovoljne obraze in vsi smo menili, da je bil naš RaP na daljavo uspešen in smo dosegli njegov namen. Čeprav to ni obvezen program, ampak se vanj učenci vključujejo prostovoljno, je bilo še posebej zanimivo videti, kako veliko pozitivnih odzivov smo dobili. Učenci so bili zelo veseli naših RaP dejavnosti, po drugi strani pa so tudi zelo pogrešali svoje sošolce in učitelje. Zato pa si tudi vsi iz srca želimo, da bo v bodoče šole na daljavo čim manj.

Viri in literatura

Logaj, V., Potočnik, N., Krapše, T., Nolimaj, F., Rupnik Vec, T., Bergoč, Š., ... Malešević, T. (2018). *Razširjen program osnovne šole*. Delovno gradivo. Zavod RS za šolstvo. https://skupnost.sio.si/pluginfile.php/693888/mod_resource/content/1/Kurikularni%20dokument%2011_6.pdf

Osnovna šola Frana Goloba Prevalje. RaP – Razširjen program. <http://osprevaljerap.splet.arnes.si/>

